

POLIISI

SAMMANFATTNING AV DEN ÖVERVAKARSPECIFIKA RISKBEDÖMNINGEN ENLIGT LAGEN OM PENNINGTVÄTT

INNEHÅLL

1. Allmänt	3
2. Vadslagning och manipulering av idrottstävlingar (match-fixning)	4
3. Spelställe/ombudsställe/travbanor	6
4. Särskilda spelsalar	8
5. Typiska risker för kasinon och särskilda spelsalar	9
6. Kasinon	10
7. Penningspel som förmedlas elektroniskt/spelkonton	12
8. Kunder	14
9. Betalningsarrangemang	16
10. Penningspelsoperatör	18
11. Allmänt om hanteringsmetoder	20

1. ALLMÄNT

Denna offentliga sammanfattning handlar om de mest betydande riskerna för penningtvätt som penningspel i allmänhet medför. Den baserar sig på en riskbedömning av Polisstyrelsens lotteriförvaltning. Syftet med sammanställningen av de största riskerna är att lyfta fram synpunkter av den myndighet som övervakar anordnandet av penningspel på olika risksituationer och beskriva möjliga riskhanteringsmetoder. Syftet är att beskriva situationer, tjänster och andra eventuella faktorer som kan utgöra en risk för penningtvätt av brottsligt förvärvade medel genom penningspel. Målet är att därigenom skydda penningspelare mot missbruk och för sin del förhindra att olagligt förvärvade medel används i penningspel. Sammanfattningen innehåller rekommendationer och anvisningar relaterade till de beskrivna riskhanteringsmetoderna. Sammanfattningen tar inte ställning till eventuella riskhanteringsmetoder som i dag används i penningspelsverksamheten eller till åtgärder som har vidtagits eller inte i den för att förhindra och avslöja missbruk eller brott.

De risker som behandlas i denna offentliga sammanfattning baserar sig på en riskbedömning av Polisstyrelsens lotteriförvaltning enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan lagen om penningtvätt). Hela riskbedömningen utfördes mellan november 2018 och mars 2019. Sakkunniga inom övervakningen av penningspelsverksamhet vid lotteriförvaltningen deltog i arbetet. Riskbedömningsprocessen beskrivs i detalj i riskbedömningens allmänna avsnitt. Därför rekommenderar vi att denna sammanfattning läses parallellt med det allmänna avsnittet i riskbedömningen.

Bedömningen av riskernas betydelse och de största riskerna som behandlas i denna sammanfattning baserar sig på en riskanalys där expertkunskap har använts och dessutom på EU:s övernationella riskbedömning och nationella riskbedömningar av penningtvätt och finansiering av terrorism, riskbedömningar av penningtvätt relaterad till penningspel i några andra länder, FATF-material och annan litteratur. De källor som använts i denna sammanfattning innehåller en hel del ytterligare information om rekvisit, indikatorer och hanteringsmetoder relaterade till penningtvätt. Andra referenser utgörs av riskbedömningar av tillsynsmyndigheter för penningspelsoperatörer i andra länder. Dessa beskriver risker i de aktuella länderna, men i tillämpliga delar kan de beaktas i bedömningen av risker i penningspelsverksamheten i Finland.

I riskbedömningen indelas riskerna bland annat enligt distributionskanal. Riskerna kan vara oberoende av distributionskanal. Dessutom är det möjligt att risker förknippade med en distributionskanal sprids till andra kanaler. Upptäckandet av sådana risker förutsätter uppföljning av kunder över distributionskanalernas gränser. Förutom distributionskanalerna har risker indelats enligt kunder, produkter, betalningsarrangemang och penningspelsoperatören.

Värt att notera när det gäller sammanfattningen är att penningautomater utanför kasinon, dvs. spelområden och särskilda spelsalar, inte för närvarande omfattas av tillämpningsområdet för lagen om penningtvätt. Tillämpningsområdet för lagen omfattar dock all övrig penningspelsverksamhet som penningspelsoperatören ordnar.

2. VADSLAGNING OCH MANIPULERING AV IDROTTSTÄVLINGAR (MATCH-FIXNING)

En betydande identifierad risk både internationellt och nationellt är utnyttjande av vadslagning för penningtvätt.¹ Vadslagning är penningspel, där insatsen och resultatet och utbetalningen av vinster sker tidsmässigt nära varandra. Risken för penningtvätt i vadslagning kan öka av bland annat följande omständigheter: hög utdelningsprocent och snabbt tempo i kombination med många spelformer, omedelbar vinstutdelning efter resultaten, obegränsade insatser och fortlöpande utbud av vadslagningsobjekt. Även vadslagning under pågående evenemang, dvs. livevadslagning, kan beroende på objekt vara exponerad för penningtvätt och andra former av missbruk.² Detta beror på livevadslagningens objekt där enskilda eller några aktörers möjligheter att påverka slutresultatet kan framhävas.

Vid missbruk är syftet med penningspelandet inte alltid att vinna, utan det räcker med att medlen från olaglig verksamhet ser ut som medel som vunnits i eller erhålls från penningspel. I en sådan situation saknar det ibland betydelse om en del av medlen går till penningspelsoperatören och inte fås tillbaka i sin helhet. Detta är viktigt att inse när man planerar övervakningsåtgärder för att förhindra penningtvätt i vadslagning. Om vadslagningsverksamheten inte är föremål för tillräcklig kontroll och tillsyn kan den bli ett attraktivt medel för penningtvätt. I penningspel där spelarnas kunskaper och skicklighet spelar en viktig roll vid sidan av slumpen är risken för penningtvätt av medel med brottsligt ursprung större än i andra penningspel.³ Exempel på sådana spel är vadslagning och totospel.

Manipulation av idrottstävlingar kan förekomma i vadslagning. I vadslagning avgörs vinsten av slutresultatet i tävlingen eller evenemanget. Idrottsaktörer, såsom spelare och domare, kan således påverka resultatet i vadslagning. Man kan försöka påverka vadslagningsobjektets resultat eller ett visst evenemang genom att till exempel muta spelare, domare eller andra personer som kan påverka vadslagningens resultat. Då är vadslagningsresultatet avgjort på förhand. Manipulering av sportevenemang kallas ofta för match-fixning.⁴

I Finland och utlandet har det förekommit fall som har eller har misstänkts ha blivit föremål för manipulation av slutresultatet eller annat påverkande av vadslagningsobjekt.⁵ På dessa sportevenemang har aktörerna även varit utländska personer eller ibland har aktören varit idrottare. Vadslagnings internationella natur återspeglas också i vadslagningsobjekt eftersom de ofta finns utanför Finlands gränser vilket leder till att tillsynen blir utmanande. När det gäller penningspel bör detta beaktas i synnerhet i valet av vadslagningsobjekt och övervakningen av objekt i realtid.

Vid valet av vadslagningsobjekt är det viktigt att identifiera säkra objekt genom en bedömning av tävlingsarrangörens ställning och engagemang för sportgrenens, tävlingens eller evenemangets nationellt och internationellt godkända regler. Dessutom bör man säkerställa att parterna faktiskt försöker vinna i de tävlingar eller evenemang som utgör vadslagningsobjekt.

1 Kalb och Verschuuren 2013, s. 59–61, s. 63–65 och s. 67. SNRA bilaga 2019, s. 194. RP 228/2016 rd, s. 93. NRA 2015, s. 55. Lotteriinspektionen 2017, s. 38–39.

2 Kalb och Verschuuren 2013, s. 54 och s. 119.

3 Kalb och Verschuuren 2013, s. 113–114.

4 Ytterligare information om detta finns till exempel i SUEK ry:s publikation 4/2019.

5 Kalb och Verschuuren 2013, s. 57. SNRA bilaga 2019, s. 193.

Även när det gäller andra evenemang än sport bör man undvika att välja sådana vadslagningsobjekt där en person kan påverka utfallet i alltför hög grad.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att man i valet av vadslagningsobjekt måste göra riskbedömningar av hur tillförlitligt objektet är och hur exponerat det är för olika former av tvivelaktig verksamhet. Det gäller att förbise objekt som bedömts eller konstaterats vara särskilt exponerade.

För att minska riskerna bör både vadslagningsobjekten och -verksamheten vara underkastade fortlöpande tillsyn. En effektiv tillsyn kännetecknas av att den är planmässig och proaktiv och att den sker i realtid då vadslagningsobjekt som till exempel tävlingar och matcher är på gång. Tillsynen bör riktas mot vadslagningsverksamheten och varje objekt som är föremål för vadslagning och i synnerhet mot vadslagarnas penningtransaktioner i alla distributionskanaler där vadslagning erbjuds. Därför är det viktigt att följa med spelet och oddsen för att upptäcka avvikande agerande.⁶ Tillsynen bör även omfatta evenemang som är föremål för vadslagning.

Införande av begränsningar för vadslagning är ett effektivt sätt att förhindra penningtvätt och andra former av missbruk.⁷ Begränsningar kan införas för spelandet eller själva vadslagningsobjektet. Penningtvätt genom vadslagning kan också förebyggas med tidsmässiga begränsningar och begränsningar för penningtransaktioner eller spelkonton.⁸

Ett annat fenomen i match-fixning är att en aktör i evenemanget, såsom en idrottare, själv deltar i vadslagningen. Även idrottsorganisationer har fäst uppmärksamhet vid manipulation av sportevenemang och penningspel. I förbundsspecifika eller motsvarande spelarkontrakt kan det finnas klausuler som förbjuder idrottare att slå vad om objekt i vilka de själva är med.⁹ Om man vill avslöja eller förhindra sådant missbruk i penningspel, bör speloperatörens övervakning på gräsrotsnivån och i digitala kanaler även omfatta uppföljning av idrottarnas och deras närståendes (t.ex. coacher, materialförvaltare, managers) penningspelande.

Med tanke på tillsynen av vadslagning gäller det också att notera att kunderna identifieras i digitala kanaler, medan de på spelställen kan spela anonymt. På spelställen kan man också spela kontant, vilket innebär att spårbarheten i allmänhet är obefintlig. Användningen av kontanter hör till de vanligaste metoderna för penningtvätt av medel från olaglig verksamhet.¹⁰ En effektiviserad kundkontroll, till exempel uppföljning av kunder i olika distributionskanaler och främjande av spårbara betalningsformer i vadslagning, är en metod genom vilken risken för penningtvätt kan minskas. Risker relaterade till vadslagning kan också minskas avsevärt genom att möjliggöra vissa exponerade vadslagningsformer endast för identifierat penningspel.¹¹

---

6 Kalb och Verschuuren 2013, s. 139-141.

7 Gambling Commission 2017, s. 14.

8 Kalb och Verschuuren 2013, s. 120-121, s. 125, s. 160-161.

9 SUEK 2019, s. 24-25.

10 SNRA bilaga 2019, s. 28-30. MER 2019 s. 19-20.

11 SNRA bilaga 2019, s. 194-195. Kalb och Verschuuren 2013, s. 121-122. Lotteriinspektionen 2017, s. 57-58.

3. SPELSTÄLLE/OMBUDSSTÄLLE/TRAVBANOR¹²

Enligt lagen om penningtvätt kan en penningspelsoperatör låta en tredje part sköta åtgärderna för kundkontroll om vissa förutsättningar uppfylls. Penningspelsoperatören dvs. den rapporteringsskyldige ansvarar dock för alla skyldigheter enligt lagen om penningtvätt. (Lagen om penningtvätt 3 kap. 7 §).

De största riskerna relaterade till spelställen som säljer speloperatörers penningspel utgörs av eventuella försummelse av skyldigheter enligt lagen om penningtvätt i försäljningen av penningspel. Med spelställen avses här alla försäljningsställen där penningspel säljs av ombud och travbanor. Dessutom ökar anonymt spelande och kontanter avsevärt risken för penningtvätt på spelställen.¹³ Eftersom alla penningspel (utom kasinospel) även kan spelas på spelställen ökar det för sin del risken för penningtvätt på dem (t.ex. vadslagning där risken för penningtvätt har konstaterats vara större än för andra penningspel).

Erfarenheten av och kunskapen om riskerna för penningtvätt hos de personer som säljer penningspel varierar. Detta påverkas bland annat av personalomsättningen. I synnerhet när det gäller nya anställda bör man fästa uppmärksamhet vid att de har en tillräcklig kompetens att förhindra penningtvätt och en förmåga att upptäcka tvivelaktiga transaktioner. Eftersom även andra än speloperatörens anställda arbetar på spelställen, ligger ansvaret för fullgörandet av skyldigheterna relaterade till penningtvätt hos en mycket brokig skara.¹⁴

När det gäller spelställen har man dessutom identifierat två betydande risker med fasta kopplingar till varandra med tanke på skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt. När penningspel säljs kan det hända att kunder inte identifieras när tröskelvärdet överskrids, och tvivelaktiga transaktioner identifieras eller anmäls inte.

Dessa risker har konstaterats vara betydande även i andra distributionskanaler. Som risker kan "kunder identifieras inte när tröskelvärdet överskrids" och "tvivelaktiga transaktioner identifieras eller anmäls inte" förekomma på samma sätt i olika distributionskanaler, men olika kanaler kan ha tillgång till olika riskhanteringsmetoder.

I penningspelsverksamhet ska kunder enligt lagen om penningtvätt identifieras och deras identitet kontrolleras i situationer, där en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner i samband med det belopp som spelaren satsar eller den vinst som spelaren löser ut uppgår till sammanlagt minst 2 000 euro. Övervakningen av penningspel bör ordnas så att brottsliga medel inte kan matas in i systemet till exempel genom att man undviker att överskrida identifierings och identitets kontroll gränsen på 2 000 euro. På spelställen ska man inte enbart fästa uppmärksamhet vid den lagstadgade gränsen på 2000 euro när det gäller kundkontroll och identifiering, utan även vid mindre transaktioner för att notera om de är kopplade till varandra. Även tvivelaktiga transaktioner ska observeras, vilket förutsätter kännedom om indikatorer som kan tyda på missbruk av penningspel.¹⁵ Kundkontroll och identifiering är viktiga åtgärder i förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Det gäller att betona den först nämnda skyldigheten. Kunder kan förbli anonyma såvida de inte identifieras och deras identitet kontrolleras i samband med tvivelaktiga transaktioner, trots att

12 RP 228/2016 rd, s. 86

13 SNRA 2019, s. 6. SNRA bilaga 2019, s. 31.

14 SNRA bilaga 2019, s. 194-195.

15 Rahanpesuindikaattorit 2019.

det senare konstateras att situationen kanske involverat missbruk. Kunden kan eventuellt inte identifieras i efterhand.

Fortlöpande och upprepande utbildning och säkerställande av förmedling av aktuell information bland annat om indikatorer för penningtvätt kan minska risken för försummelser av skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt och samtidigt öka personalens kompetens och kunskap. Ombud och andra ansvariga anställda bör utbildas i att identifiera och upptäcka tvivelaktiga transaktioner och sammanhängande transaktioner samt överskridande av tröskelvärden. Försäljningen av penningspel bör i praktiken endast skötas av personer med adekvat utbildning som baserar sig på lagen om penningtvätt och riskbedömning. Speloperatören bör säkerställa att de personer som säljer penningspel förstår betydelsen av anmälan om tvivelaktiga transaktioner i förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Risker kan också hanteras genom att man minskar möjligheterna till mänskliga försummelser och misstag till exempel genom att automatisera kundkontrollen. Till exempel försäljningssystemet för penningspel kan styra åtgärderna så att en obligatorisk funktion som kräver identifiering och identitetskontroll aktiveras när tröskelvärdet överskrids. Systemet kan också styra försäljaren att registrera de obligatoriska identifieringsuppgifterna tillräckligt exakt och spara alla kunduppgifter som lagen om penningtvätt kräver liksom andra signifikanta uppgifter.

Eftersom penningspel på spelställen även kan involvera betydande risker för penningtvätt, bör speloperatören notera att spelen eller spelandet i denna distributionskanal inte har sådana egenskaper som inte övervakas tillräckligt i syfte att förhindra penningtvätt, såsom betalningsarrangemang. Detta gäller också andra distributionskanaler. Nya egenskaper och tekniker bör alltid bedömas med tanke på förhindrande av penningtvätt och andra former av missbruk, och de egenskaper som införs bör kunna kontrolleras tillräckligt.

Det gäller också att observera att *minimikravet* för kundkontroll och identifiering enligt lagen om penningtvätt är 2 000 euro för enskilda eller sammanhängande transaktioner.¹⁶ Även om lagen föreskriver om ett tröskelvärde i euro för kundkontroll, kan gränserna för identifiering och kontroll av identitet riskbaserat vara lägre. Utifrån en riskbedömning kan tröskelvärdet för kundkontroll och identifiering sänkas för mer riskbehäftade penningspel eller betalnings sätt. Även belopp som är mindre än tröskelvärdet kan vara tvivelaktiga. Det gäller att riskbaserat bedöma om det fastställda tröskelvärdet är i linje med målet. Risken för penningtvätt kan även minskas genom att man främjar identifiering i spelandet i synnerhet när det gäller högriskprodukter och spårbara betalningssätt.

---

16 RP 228/2016 rd, s. 104.

4. SÄRSKILDA SPELSALAR

Särskilda spelsalar skiljer sig från spelställen på den punkten att de uteslutande eller huvudsakligen är avsedda för penningsspel (lotterilag 1 kap. 4 § 6 punkten). Om personalen i dem hör till speloperatören och operatören även har lokalerna i sin besittning, kan detta minska riskerna, medan de högre insatserna och vinsterna i vissa penningsspel och det större utbudet av spel kan öka riskerna jämfört med spelställen. Även biljett- och växelautomaterna samt möjligheten att ta ut pengar ökar riskerna i spelsalar. Trots att särskilda spelsalar uttryckligen är ställen för penningsspel kan man även där spela anonymt och använda kontanter, vilket påverkar deras risknivå.

Möjligheten att spela anonymt och med kontanter utgör en riskfaktor även i denna distributionskanal. Riskerna för distributionskanalen ökar dessutom av att kunder kan spela penningsspel och lösa ut vinster utan kontakt med personalen.¹⁷ Särskilda spelsalar erbjuder också högre insatser och vinster än spelställen. De största riskerna är dock de samma som för spelställen.

I övervakningen av penningsspel gäller det att fästa särskild uppmärksamhet vid de faktorer som ökar riskerna för särskilda spelsalar. När penningsspel säljs kan det hända att kunder inte identifieras och dessa identiteter kontrolleras när tröskelvärdet överskrids, och tvivelaktiga transaktioner identifieras eller anmäls inte.

I särskilda spelsalar kan ovan nämnda risker för penningtvätt minskas genom automatisk övervakning av spelandet och kunderna i realtid. Med automatisk övervakning avses här larmsystem i till exempel biljetter och biljettautomater (genom vilken vinsten kan lösas ut) med vars hjälp man eventuellt kan upptäcka tvivelaktiga transaktioner och ovanligt spelande. Som automatisk övervakning kan man även betrakta videoövervakning i särskilda spelsalar. Med övervakning i realtid avses bland annat personalens fortlöpande övervakning av kunderna och även möjlighet att i realtid ingripa i larm som larmsystemet utlöser.

Vid fastställandet av förvaringstiderna för övervakningsmaterial (såsom videoinspelningar) gäller det att beakta möjligheten att identifiera personer och utreda transaktioner i efterhand. Eftersom anonymitet och kontanter är faktorer som uppenbart ökar risken för penningtvätt i särskilda spelsalar, gäller det att överväga införande av begränsningar för bland annat biljett- och växelautomater. Begränsningarna kan till exempel vara tidsmässiga så att biljetter bara gäller en viss tid eller kvantitativa så att endast belopp som understiger en viss gräns kan lösas ut i automater. Riskbaserade begränsningar kan även införas i annan verksamhet. Till exempel bör penningväxling eller -uttag inte möjliggöras om en kund inte har för avsikt att spela. Även på spelställen kan ovan beskrivna hanteringsmetoder användas i tillämpliga delar.

Främjande av identifiering av kund och kontroll av kundens identitet och registrering av spelande i kunduppgifterna är starka riskhanteringsmetoder.

---

¹⁷ Gambling Commission 2017, s. 17–18.

5. TYPISKA RISKER FÖR KASINON OCH SÄRSKILDA SPELSALAR

Vissa betydande risker för penningtvätt är typiska för både särskilda spelsalar och kasinon. En av riskerna är densamma som för andra distributionskanaler, dvs. försummelser i identifieringen av tvivelaktiga transaktioner. Om tvivelaktiga transaktioner inte identifieras kan de involverade personerna förbli anonyma, om spelinsatser och/eller inlösen av vinster kan göras utan kontakt med personalen.¹⁸ Därför borde identifieringen av tvivelaktiga transaktioner och ingripande i dem inte endast vara beroende av personalens åtgärder. En annan betydande riskfaktor undvikande av tröskelvärden för identifiering av kunder. Om kunder inte identifieras och deras identiteter kontrolleras när tvivelaktiga transaktioner sker kan det hända att de förblir anonyma. Som distributionskanaler kan kasinon och särskilda spelsalar dessutom möjliggöra olika sätt att direkt växla kontanter till andra slags kontanter. Medel från brottslig verksamhet, såsom sedlar med små valörer kan till exempel växlas till sedlar med större valörer.¹⁹

Om speloperatören innehar kasinon och särskilda spelsalar, kan operatören själv ordna heltäckande videoövervakning. Videoinspelningar bör förvaras tillräckligt länge. Identifieringen av tvivelaktiga transaktioner förutsätter automatisk och realtid övervakning av spelverksamheten. Hela penningspelandet (insats, spelomgång och vinstutdelning) bör ske kontrollerat och enligt de verifieringsåtgärder som behövs. Utöver ovan nämnda hanteringsmetoder är utbildning och uppdatering av personalen i aktuella risker och indikatorer för penningtvätt en förutsättning för minskning av riskerna.

---

¹⁸ Gambling Commission 2017, s. 32.

¹⁹ FATF 2008, s. 26.

6. KASINON

Kasinon är den form av penningsspelsverksamhet som internationellt konstaterats medföra de största riskerna för penningtvätt.²⁰ Att kasinoverksamhet ingått i den centrala regleringen för förhindrande av penningtvätt sedan flera år tillbaka har för sin del minskat riskerna relaterade till denna verksamhet.²¹ Det finns dock flera omständigheter som ökar riskerna för kasinon. De erbjuder betydligt högre insatser och vinster än de andra distributionskanalerna. De har ett stort utbud av spel. Dessutom kan de erbjuda tjänster såsom uttag av kontanter, valutaväxling och kontoinsättningar, vilket för sin del kan öka risken för penningtvätt.²² I fråga om penningtvätt gäller det också att komma ihåg att penningsspelsverksamheten kan involvera medel från olaglig verksamhet helt eller delvis i utlandet. Kasinon är också ett spelställe som besöks av många utlänningar, vilket kan påverka risken för penningtvätt.²³ Mängden uppgifter om dessa personer avviker i en viss grad från uppgifterna om inhemska kunder. En penningsspeloperatör ska kontrollera sina tillgängliga nationella källor och system när uppgifter inhämtas om kunders verksamhet och till exempel medlens ursprung. Eftersom en kunds besök på ett kasino är tidsmässigt begränsat liksom också ingripandet i tvivelaktiga transaktioner, är inhämtandet av information för kundkontroll krävande. Vid behov ska inhämtandet av information även fortsätta efter kundens besök.

Samma betydande risker förekommer i kasinoverksamhet som på spelställen och i särskilda spelsalar: kunder identifieras inte när tröskelvärdet överskrids, och tvivelaktiga transaktioner identifieras eller anmäls inte. På kasinon främjas kundkontrollen av att varje kund identifieras och dess identitet kontrolleras vid ankomsten till kasinot.²⁴

Kasinon bör fästa särskild uppmärksamhet vid fortlöpande uppföljning av kunder, så att den inte förblir bristfällig. Bristfällig uppföljning av kunder kan leda till att de insatser, växling och inlösen av spelmarker samt kontantuttag som en kund gör inte är kopplade till kunden.²⁵ Om kunders transaktioner inte kan registreras tillräckligt noggrant kan det hända att kunders spelande inte helt kan kopplas till en viss kund. Ett exempel på hur spelandet kan registreras är kundkort eller något annat system i vilket kundens alla transaktioner registreras.²⁶

En viktig åtgärd när det gäller kundkontroll är identifiering och registrering av kunder genast vid ankomsten till kasinot. Det är också det enda effektiva sättet på vilket man kan identifiera eventuella personer i politiskt utsatt ställning och andra kunder för vars del speloperatörer ska vidta skärpta åtgärder för kundkontroll eller förvägra tillträde till kasinot. Efter att en kund anlant till ett kasino ska speloperatören säkerställa att kundens transaktioner, spelande, vinster samt växling och inlösen av spelmarker kan kopplas till kundrelationen.²⁷ Detta är en förutsättning för riskbedömningen av kunden och för fullgörandet av utredningsskyldigheten, såsom identifiering av kunders osedvanliga transaktioner. Videoövervakningen på kasinon ska vara heltäckande, och förvaringstiden för videoinspelningar tillräckligt lång så att eventuellt missbruk kan utredas. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid inhämtande av information om

20 SNRA 2019, s. 203–204. FATF 2009, s. 26–27. RP 228/2016 rd, s. 93. När det gäller Finland har kasinon konstaterats medföra betydande risker för penningtvätt enligt FATF-landsbedömningen, FATF 2019, s. 31.

21 SNRA bilaga 2019, s. 203.

22 FATF 2009, s. 10 och 25.

23 FATF 2012, s. 63.

24 SNRA bilaga 2019, s. 203.

25 FATF 2008, s. 31–32.

26 SNRA bilaga 2019, s. 203 och 205 (player card).

27 RP 228/2016 rd, s. 104. FATF 2012, s. 81 och FATF-rekommendation 22 (Recommendation 22).

kundens verksamhet också från andra källor än kunden själv i synnerhet när det är fråga om personer som bor utomlands. Även om spelrelaterade transaktioner registreras i kundrelationen gäller det att följa med kundens agerande på kasinot och vid behov ingripa i det i realtid och koppla agerandet till kundrelationen.

Riskerna relaterade till användning av kontanter är särskilt stora på kasinon, där större mängder kontanter cirkulerar än i andra distributionskanaler. På kasinon är det möjligt att använda större kontantsummor än i andra distributionskanaler på grund av de större insatserna och det stora spelutbudet.²⁸

Kasinon bör fästa särskild uppmärksamhet vid kännedom om cirkulationen av kontanter och kunders övergripande spelbeteende samt ekonomiska situation. Effektiva övervakningsmetoder bör kombinera automatisk övervakning med observationer.²⁹ Av anteckningarna i kunduppgifterna bör framgå bland annat för hurdant spelande medel har använts och i vilken grad kunden vunnit och i hurdant spelande. Särskilda begränsningar kan även införas på kasinon. Exempel på sådana begränsningar är särskilda förfaranden för godkännande av stora insatser och kvantitativ begränsning av kontantuttag.

När det gäller kasinon och även annan penningspelsverksamhet, där det är möjligt att överföra medel utanför Finlands gränser, bör man på alla tillgängliga sätt säkerställa kunders identitet och ID-handlingars äkthet³⁰ samt i tillräcklig grad mottagarna av medlen. Vid överföring av medel bör man dessutom endast spara medel som kunder vunnit i penningsspel, och även här kan man tillämpa olika begränsningar, till exempel kvantitativa.

---

28 FATF 2008, s. 26. SNRA bilaga 2019, s. 203.

29 SNRA bilaga 2019, s. 203.

30 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 4–5.

7. PENNINGSPEL SOM FÖRMEDLAS ELEKTRONISKT/ SPELKONTON

Internationellt internetbaserade penningspel (online gambling) har vid sidan av kasinon konstaterats medföra de största riskerna för penningtvätt inom penningspel.³¹ Eftersom spelandet och utbudet av penningspel i allt högre grad förekommer på internet, ökar även detta risken för missbruk i denna distributionskanal.³² Internetbaserade penningspel har även egenskaper som delvis befinner sig utom speloperatörers kontroll eller under kontroll av flera aktörer till exempel speloperatörer och banker.

Internbaserade penningspel involverar flera betydande riskfaktorer. För det första spelare är inte närvarande när spelaren identifieras, under spelet eller när spelaren gör transaktioner på spelkontot (bortsett från när spelkonto etableras på speloperatörens verksamhetsställe).³³ Eftersom identifieringen och kundens identitet kontroll sker i kundens frånvaro, saknas personalens identifiering ansikte mot ansikte. Den som använder spelkontot kan således vara någon annan än vad kunduppgifterna antyder.³⁴ Registrering av spelkonto och spelande på distans möjliggör att spelkontot används av någon annan än den person i vars namn spelkontot registrerats. Det är också möjligt att en person överlåter sitt spelkonto till någon annan eller att någon annan orättmätigt använder det. Sådan verksamhet har identifierats internationellt i samband med penningtvätt, i synnerhet när det gäller bankkonton.³⁵

När spelkonto etableras och uppgifter om det ändras ska man enligt lagen om penningtvätt säkerställa att uppgifterna är riktiga. Det gäller bland annat att säkerställa att bankkonto eller betalkort som ansluts till spelkontot hör till kunden, om detta funktionen är möjligt.³⁶ Det kan nämligen hända att kunden ansluter andra personers bankkonton eller betalkort till spelkontot. En indikation på detta kan vara att kunden ofta byter bankkonto eller betalkort som anslutits till spelkontot. Syftet med agerandet kan vara försvåra medlens spårbarhet och dölja deras ursprung.³⁷

Eftersom spelarna själva kan överföra medel till och från spelkontot samt ändra uppgifter om kontot, såsom betalningsuppgifter, är det möjligt att kontot används för andra ändamål än spelande. Exempel på indikationer på att ett spelkonto används för andra ändamål än penningspel³⁸:

Spelkontot används för att cirkulera pengar: En kund överför medel från brottslig verksamhet till kontot utan att därefter spela eller göra det i en mycket liten utsträckning, för att senare tömma kontot på alla eller en del medel. Syftet med agerandet är att ge intryck av att medlen härstammar från penningspel och/eller göra det svårare att spåra dem.³⁹

31 SNRA bilaga 2019, s. 220. RP 228/2016 rd, s. 93.

32 SNRA bilaga 2019, s. 190.

33 SNRA 2019, s. 4.

34 FATF 2012, s. 63-64. SNRA bilaga 2019, s. 219-221.

35 Gambling Commission 2017, s. 55.

36 SNRA bilaga 2019, s. 225.

37 NRA 2015, s. 92-93.

38 Rahanpesuindikaattorit 2019. s. 16.

39 SNRA bilaga 2019, s. 219.

Spelkontot används till att överföra pengar till en annan person: Medel från en annans persons bankkonto överförs till spelkontot för att spelas eller överförs vidare till en annan person. Syftet med överföringarna är att försvåra medlens spårbarhet.⁴⁰

För att hantera risker relaterade till kundkontroll bör speloperatörer beakta åtminstone följande metoder⁴¹:

Kunder ska identifieras och deras identitet kontrolleras genom metoder enligt 3 kap. 11 § i lagen om penningtvätt. Utöver kundkontroll när en kundrelation etableras är det bra att vid behov använda andra metoder som ökar kundkontrollen i samband med inloggning på spelkontot. En sådan metod är till exempel inloggning i flera steg. Vid inloggning på spelkonto kan man använda en tillräckligt stark tilläggsidentifierare och eventuellt andra metoder för kontroll av kunders identitet. Exempel på andra metoder är verifiering som görs flera gånger, såsom kvittering av inloggningsuppgifter eller ändringar av spelkontot till exempel via en länk som skickas per e-post. Regelbundet byte av lösenord är ett annat sätt på vilket kundkontrollen kan främjas. Sammanfattningsvis kan man konstatera att speloperatören bör säkerställa att uppgifterna om spelkontot (automatiska eller angivna av spelaren) de facto är riktiga och hörs till kunden och använda metoder som säkerställer att kontot används av den person i vars namn det registrerats.

Den viktigaste metoden för övervakning av spelande och överföring av medel är ett automatiskt övervakningssystem.⁴² Detta förutsätter dock att systemets flaggnings- och larmfunktioner har konstaterats upptäcka de mest kritiska situationerna med tanke på verksamheten. Övervakningssystemet bör konstrueras så att man med dess hjälp i tillräcklig utsträckning kan upptäcka tvivelaktiga transaktioner och osedvanligt agerande i spelverksamheten. Dessutom bör speloperatören ha en process för ingripande, vid behov i realtid. Uppmärksamhet bör också fästas vid andra än spelrelaterade transaktioner på spelkontot. Övervakningen bör fokusera på kundens spelhistorik och övrig kännedom om spelande och förändringar (såsom spelbeteende, gireringar, förändringar på bankkonto för hemtagning av vinster) och hur man reagerar på dem.

Man kan också införa begränsningar för spelkontoverksamhet för att minska riskerna för missbruk. Åtgärder relaterade till spelkontots saldo, gireringar, spelande och betalningar bör begränsas riskbaserat. Man bör följa upp spelpassivitet (pengarna "ligger" på spelkontot) och gireringar som inte har med spelandet att göra och vid behov ingripa i detta. Begränsningarnas ändamålsenlighet bör granskas, och dessutom bör det finnas beredskap att införa nya och slopa gamla begränsningar eller ändra dem. Till exempel när det gäller gireringar bör man fästa uppmärksamhet vid inbetalningar från ovanligt många bankkonton. Det kan också ha betydelse att ett tidigare bankkonto för hemtagning av vinster på nytt dyker upp i systemet. En grundläggande hanteringsmetod är att endast ett spelkonto tillåts per kund.

Att endast tillåta överföring av medel från ett bankkonto till spelkontot och hemtagning av vinster till samma bankkonto är en möjlig och betydande hanteringsmetod. Detta ökar medlens spårbarhet och gör det svårare att cirkulera medel i syfte att dölja deras ursprung.⁴³

40 SNRA bilaga 2019, s. 219.

41 SNRA bilaga 2019, s. 224–225.

42 FATF 2008, s. 31–32.

43 Kalb & Verschuuren 2013, s. 162.

8. KUNDER

Exempel på risker för penningtvätt relaterade till enskilda kunder eller kundgrupper i penningsspel är spelande med medel från brottslig verksamhet och cirkulation av medel utan egentligt spelande med hjälp av spelverksamhet. Kundens syfte med spelandet eller gireringarna kan vara något annat än att vinna. Kundens syfte kan vara att ge ett intryck av att medlen härstammar från penningsspel.⁴⁴ En missbrukare kan attraheras av penningsspel, där en så stor andel som möjligt av insatsen kan återvinnas. Till exempel onormalt snabb satsning av medel på penningsspel kan indikera tvivelaktiga transaktioner. Det gäller också att notera att medel från olaglig verksamhet även kan satsas på penningsspel för att fördriva tid.

I penningtvätt kan kunder spela olika roller. Med hjälp av penningsspel och relaterade tjänster (såsom spelkonton och betalningsarrangemang) kan kunder ta emot, använda, konvertera, överlåta, överföra, förmedla och inneha medel med kopplingar till penningtvätt.⁴⁵ Kunderna har inte nödvändigtvis någon kännedom om eller andel i den verksamhet från vilken de olagliga medlen härstammar. Det kan hända att kunden endast är en länk i hela brottskedjan och cirkulationen av medel. Vid kartläggningen av risker och planeringen av hanteringsmetoder gäller det att på ett övergripande sätt beakta detta.

I penningsspelsverksamhet gäller det att beakta att kunder enligt lagen om penningtvätt ska identifieras och deras identitet kontrolleras innan de får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i transaktionen eller innan transaktionen har slutförts (lagen om penningtvätt 3 kap. 2 §). Om en kund inte kan identifieras och dess identitet kontrolleras enligt lagen om penningtvätt får transaktionen inte slutföras (lagen om penningtvätt 3 kap. 1 §).⁴⁶

Exempel på identifierade betydande risker relaterade till kunder eller deras verksamhet:

En kund kan spjälka upp en större summa i mindre belopp genom att spela på olika spelställen eller distributionskanaler för att minska risken för avslöjande.⁴⁷ Det är möjligt att kunden då förblir anonym. En tredje part kan anlitas för spelande, växling av spelmarker och inlösen av vinster, varvid den faktiska innehavaren eller mottagaren av medlen kan förbli okänd.⁴⁸ Innehavaren av spelmedlen och/eller mottagaren av vinsten kan således vara någon annan än den som utför transaktionerna.

Det är möjligt att riskbedömningen av en person förblir bristfällig, om tillräcklig information om kundens verksamhet inte inhämtas eller om kundens transaktioner i samma eller olika distributionskanaler inte sammankopplas.⁴⁹ En annan möjlig brist är att kundens spelande och/eller betalningsmönster förändras utan att detta uppmärksammas i övervakningen. Om kunder inte följs upp i realtid kan det hända att tvivelaktiga transaktioner inte avbryts eller ingripas i tid. I övervakningen av penningsspel gäller det att identifiera situationer, där spelandet inte står i proportion till kundens tillgångar eller i övrigt avviker från bedömningen av kunden.⁵⁰

44 SNRA bilaga 2019, s. 28.

45 Lotteriinspektionen 2017, s. 12.

46 RP 228/2016 rd, s. 102.

47 Gambling Commission 2017, s. 30-31. Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 16.

48 Gambling Commission 2017, s. 17.

49 Gambling Commission 2017, s. 17.

50 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 2.

Dessa risker kan indelas i risker som omedelbart anknyter till kunder (såsom kontantbetalningar, tredje parter) och risker som kan realiseras till följd av rapporteringsskyldigas bristfälliga övervakning av kunder och penningsspelsverksamheten samt fullgörandet av skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt. Hanteringsmetoderna kan åtminstone påverka upptäckandet av tvivelaktiga transaktioner och undvikandet av situationer som beror på personalens försummelser eller försummelser till följd av mänsklig verksamhet.

Kontantbetalningar har redan tidigare i denna sammanfattning konstaterats vara en betydande riskfaktor när det gäller penningspel. Risken relaterad till kontantbetalningar kan hanteras genom införandet av allmänna gränser för spelande, till exempel för insatser och mottagande av kontanter.

När det gäller hanteringsmetoder relaterade till kunder kan man dessutom konstatera:

För att få kännedom om kunders agerande och upptäcka avvikande agerande bör kontrollen av kunderna ske manuellt och automatiskt samt i realtid och i efterhand så länge som möjligt. Övervakningsmöjligheterna varierar mellan distributionskanalerna. Utöver kunder bör speloperatörer ha kännedom om olika kundgrupper för att upptäcka tvivelaktiga transaktioner.

Gireringar relaterade till spelkonton, spelande och ändringar av bankkontouppgifter bör aktivt följas upp. Kunder ska följas upp hela tiden för att man till exempel ska få kännedom om förändringar i spelbeteendet. Offentliga källor kan med beaktande av dataskyddsbestämmelserna användas i kundkontrollen, till exempel för att identifiera idrottare eller personer i politiskt utsatt ställning. De tidigare nämnda begränsningarna bör också tillämpas på spelkonton för att minska riskerna, trots att kontanter inte är en direkt riskfaktor i denna kanal. Det gäller att bedöma begränsningarnas effektivitet och ändra dem vid behov.

Utredningar av kunders ekonomiska ställning hör till de viktigaste åtgärderna i kundkontrollen. Oberoende av distributionskanal bör kunder följas upp redan innan fastställda tröskelvärden överskrids. Medlens ursprung ska vid behov utredas med kunden och via andra offentliga informationskällor och den rapporteringsskyldiges övriga tillgängliga källor. Det är sannolikt att ursprunget till medel som förvärvats genom brott inte avslöjas på förfrågan. Det är även i övrigt viktigt att granska uppgifter som kunder lämnat för att upptäcka tvivelaktiga transaktioner (t.ex. om kundens yrke möjliggör innehav av sådana lagliga tillgångar) och inhämta information om kunder från olika källor.⁵¹ Även jämförelser av information med uppgifter som kunder lämnat in tidigare kan ha betydelse, till exempel om medlens ursprung av någon orsak utretts flera gånger tidigare. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid rigorös kontroll av identifierade storspelare även över distributionskanalerna.

För att undvika och upptäcka mänskliga eller uppsåtliga misstag är automatiska övervakningssystem (såsom flaggnings- och larmsystem) nödvändiga för att fastställa sedvanligt agerande och därigenom upptäcka osedvanliga transaktioner och ingripa i dem. Automatiska övervakningssystem i kombination med manuell observation möjliggör ingripande i tvivelaktiga transaktioner, ibland även i realtid.

På samma sätt som när det gäller många andra risker är det nödvändigt att utbilda personalen i att upptäcka tvivelaktiga transaktioner. I syfte att minska riskerna för tvivelaktiga transaktioner ska operatören regelbundet gå igenom potentiella fenomen tillsammans med personalen.⁵²

---

51 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 3–4.

52 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 16.

9. BETALNINGSARRANGEMANG

Olaglig verksamhet involverar kontanter.⁵³ Användning av kontanter har allmänt konstaterats vara en av de största riskerna för penningtvätt på grund av möjligheten att bland annat agera anonymt och snabbt överföra medel till andra personer (vilket kan ske anonymt liksom överföringen till följande aktör).⁵⁴ I penningspel kan kontanter användas i flera distributionskanaler. Det är en utmaning att spåra kontanters ursprung, eftersom de möjliggör anonymitet. Risken är att penningspel utnyttjas för att konvertera medel med brottsligt ursprung, i allmänhet kontanter, till medel som verkar vara lagligt intjänade.⁵⁵ När det gäller distributionskanalerna är spelställen, spelsalar och i synnerhet kasinon särskilt exponerade, eftersom man kan spela kontant. Att tvätta kontanter via penningspel kan vara lockande, eftersom vissa penningspel kan ge tillbaka största delen av insatserna.⁵⁶

Såsom det tidigare har konstaterats kan spelande med kontanter ske helt anonymt. Man kan försöka undvika identifiering till exempel genom att inte överskrida gränser för identifiering i euro eller genom att sprida spelandet. Det kan vara svårt eller omöjligt att identifiera kunder i efterhand.

En annan riskfaktor är att tredje personer används i penningspel (inklusive växling av pengar, insatser, inlösen av vinster, växling/inlösen av spelmarker). I synnerhet kontanter kan delas i mindre belopp för tredje parter att spela med eller växla. Det kan handla om användning av mulor (personer som mot belöning överför olagliga medel eller varor)⁵⁷ eller bulvaner (personer som med eget namn agerar för andra personers räkning).⁵⁸

När det gäller kontanter är övervakning i realtid, dvs. försäljares övervakning av penningspel, viktigt. För att personalen ska kunna göra relevanta observationer bör speloperatören se till att personalen har kännedom om indikationer på penningtvätt, dvs. transaktioner som kan tyda på missbruk. Utöver personalens observationer kan man ordna videoövervakning, vid behov i realtid. Den övervakning som utförs av försäljare av penningspel bör stödjas av den tekniska övervakningen, som bland annat går ut på övervakning av insatser i realtid, om möjligt, och övervakning av försäljningen av penningspel i efterhand.

När det gäller kontanter kan risker även minskas genom att begränsa insatser för vissa spelprodukter eller -objekt utifrån riskbedömningar.⁵⁹ För att minska risken för penningtvätt i spel med kontanter kan personer i vissa situationer identifieras och deras identitet kontrolleras utifrån riskbedömningar. Till exempel kan tröskelvärdet för identifiering och identitetkontrollering av personer som spelar med kontanter vara lägre än för personer som betalar på annat sätt. I synnerhet när det gäller högriskprodukter såsom vadslagning kan sådana åtgärder i kombination med andra metoder effektivt förhindra risken för penningtvätt. En annan effektiv metod för att förhindra risker med kontanter är att vägra ta emot sedlar med stora valörer (200 och 500 euro).⁶⁰

53 SNRA 2019, s. 2. SNRA bilaga 2019, s. 28.

54 SNRA bilaga 2019, s. 18 och 20–22. NRA 2015, s. 55. Gambling Commission 2017, s. 18–19.

55 SNRA bilaga 2019, s. 32.

56 SNRA bilaga 2019, s. 192 och 201.

57 SNRA bilaga 2019, s. 201.

58 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 22.

59 SNRA bilaga 2019, s. 20–21.

60 SNRA bilaga 2019, s. 23–25.

När det gäller alla betalningsarrangemang kan speloperatören inte nödvändigtvis känna till kundens alla transaktioner. Alla betalningar är inte transparenta för speloperatörer särskilt i spelkonto verksamhet. Detta möjliggör bland annat spelande på kredit och med andra persons medel. Eftersom uppföljningen av penningtransaktioner är en avgörande faktor vid förhindrande och upptäckande av penningtvätt, bör speloperatören ha en tillräckligt klar bild av vissa kunders agerande och på ett allmänt plan av normalt beteende i fråga om kundgrupper och spelprodukter (såsom odds).

Speloperatören bör övervaka kundernas transaktioner på ett sådant sätt att avvikande beteende kan upptäckas. Betalningsarrangemang och -funktioner samt ny teknik som man överväger att införa bör bedömas med tanke på penningtvätt och finansiering av terrorism samt andra former av missbruk, och riskbedömningen bör fortsätta efter införandet. Vid valet av betalningsförmedlare och andra betalningstjänster gäller det att beakta om aktören eller tjänsten omfattas av tillämpningsområdet för lagen om penningtvätt och att de skyldigheter som lagen ställer fullgörs.

Om speloperatören använder funktioner för spelande och inlösen av vinster kan ske helt utan kontakt med personalen, bör särskild uppmärksamhet fästas vid övervakningen. Till exempel biljettautomater där vinsten kan lösas ut in kräver särskilda övervakningsåtgärder. För att hantera riskerna relaterade till biljettautomater krävs begränsningar och flaggningssystem. Man kan tekniskt begränsa vinstbelopp som inlöses kronologiskt och kvantitativt samt begränsa inlösendet endast till den plats där spelet ordnats. En annan effektiv hanteringsmetod är att förse systemets penningautomater och biljettautomater med en funktion som identifierar passivt spelande. Det krävs särskild uppmärksamhet av distributionskanalens personal i uppföljningen av kunder och ingripandet i deras agerande i realtid.

Vid penningtvätt försöker man dölja medlens ursprung med blandning av medel. Ett sådant sätt är att konvertera kontanter till medel på spelkonton. Om tillräckliga metoder för kundkontroll och verifiering av medlens ursprung saknas, bör det göras omöjligt att blanda ihop medel. I efterhand är det så gott som omöjligt att utreda vilka medel som härstammar från olaglig respektive laglig verksamhet och vem som överhuvudtaget äger dem. Det gäller också att notera att spelverksamhet endast kan vara en länk i penningtvättskedjan. Det kan hända att spelandet endast är en delfaktor i penningtvätten till exempel för cirkulering eller användning av medel. Dessutom kan en del av medlen som används eller flyttas ha lagligt och en del olagligt ursprung. Transaktioner som i sig verkar logiska kan också involvera tvivelaktiga transaktioner eller undertransaktioner

10. PENNINGSPELSOPERATÖR

I riskbedömningen har man även identifierat risker relaterade till speloperatörers egen verksamhet. De största riskerna utgörs av speloperatörernas försummelser av eller förbrytelser mot skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt. Speloperatören ansvarar själv för fullgörandet av skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt, även om lagen på vissa villkor möjliggör att en annan aktör sköter skyldigheterna relaterade till kundkontroll för den rapporteringsskyldiges räkning.

I penningspelsverksamhet gäller det att säkerställa att ombud och speloperatörens egen personal fullgör skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt. Inom penningspel finns det arbetsuppgifter där personalomsättningen kan vara stor och personalens erfarenhet av bekämpning av penningtvätt varierande. Speloperatören bör genom fortlöpande, regelbunden och heltäckande utbildning och information säkerställa att anställda och underleverantörer får aktuell information om risker relaterade till penningtvätt och finansiering av terrorism inom spelbranschen. Speloperatören bör säkerställa att den har tillgång till en kanal via vilken information vid behov snabbt kan spridas till försäljare av penningspel och dem som ansvarar om övervakningen. Utbildningen i bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism bör vara regelbunden och ordnas fortlöpande för att iakttas lagen om penningtvätt och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Det är viktigt att speloperatören övervakar att aktörer som verkar för dess räkning fullgör skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt. Speloperatören ska således organisera övervakningen så att eventuella brister kan upptäckas och åtgärdas så tidigt som möjligt. Redan vid valet av tredje parter, såsom ombud, och då avtalen med ombud fortsätter är eventuella bakgrundskontroller och andra fortlöpande åtgärder i övervakningen av tredje parter en förutsättning för tillräckliga åtgärder för att förhindra och upptäcka missbruk. Förutom att speloperatörens rutiner ska vara förenliga med lagen om penningtvätt samt tydliga och klara för aktörer som verkar för dess räkning bör operatören övervaka att rutinerna följs i praktiken. Dessutom ska speloperatören ingripa i eventuella försummelser och missförhållanden och organisera verksamheten så att den uppfyller kraven enligt lagen om penningtvätt.

Enligt 4 kap. 5 § i lagen om penningtvätt ska en transaktion avbrytas för ytterligare utredningar eller inte utföras, om transaktionen är tvivelaktig eller om det finns misstankar om att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.⁶¹ Den rapporteringsskyldiga ska inte ta emot eller till exempel förmedla medel om den misstänker att de har brottsligt ursprung. Speloperatören ska ha rutiner för avbrytande av tvivelaktiga transaktioner tillräckligt snabbt i alla distributionskanaler, såsom transaktioner på spelkonton. För att förhindra att medel relaterade till tvivelaktiga transaktioner inte överförs utom räckhåll för systemet ska uppföljningen av transaktioner ske i realtid och basera sig på fortlöpande uppföljning av kunder och transaktioner som avviker från sedvanlig verksamhet.

När det gäller risker relaterade till distributionskanaler har det i flera punkter hänvisats till vikten av utbildning och information i riskhanteringen. Rapporteringsskyldiga ska säkerställa att utbildningen är tillräcklig och regelbunden samt att personalens uppgifter och kompetens är aktuella. Utöver utbildning kan man betona att processerna och ansvarsförhållandena bör vara tydliga i riskhanteringen. De anställdas egen roll i identifieringen och rapporteringen av risker för penningtvätt bör vara klar.

---

61 RP 228/2016 rd, s. 114–115.

Förutom av övervakning av tredje parters verksamhet bör speloperatören även övervaka sin personal. Speloperatören kan ordna intern övervakning bland annat genom övervakning av spelandet, videoövervakning, avtal med anställda, stickkontroller och kontroller under rekryteringsprocessen (bl.a. utredning av bakgrunden). När det gäller ombud bör man kontrollera företagsägarnas bakgrund. Ombudens verksamhet och spelandet på deras verksamhetsställen bör aktivt uppföljas för att upptäcka och ingripa i osedvanliga transaktioner. I övervakningen ska man bland annat beakta integritetsskydd, tillämplig lagstiftning och eventuell övrig reglering.

För att hantera helheten och granska hanteringsmetoderna bör speloperatören utföra interna kontroller för att få en uppfattning om åtgärdernas tillräcklighet och följa upp utfallet. Vid behov ska den egna verksamheten granskas kritiskt: är åtgärderna tillräckliga, vad har åtgärderna åstadkommit och vilka åtgärder bör vid behov vidtas för att genomföra ändringar.

11. ALLMÄNT OM HANTERINGSMETODER

Det är klart att rapporteringsskyldiga ska ha en uppfattning om rekvisiten för penningtvätt, om brott som föregår penningtvätt och information om hur penningtvätt sker. Rapporteringsskyldiga ska ha och på eget initiativ aktivt inhämta aktuell information om fenomen relaterade penningtvätt. Ovan nämnda frågor är en förutsättning för bra riskbedömning och för valet och värkställning av lämpliga hanteringsmetoder. Vidare bör det konstateras att det inte hör till rapporteringsskyldigas uppgifter att bedöma om brott har begåtts eller om en kund har gjort sig skyldig till ett brott eller är medveten om sina medels brottsliga bakgrund.⁶² Rapporteringsskyldigas uppgift är att upptäcka tvivelaktiga transaktioner, avbryta transaktioner vid behov och rapportera om tvivelaktiga transaktioner till Centralen för utredning av penningtvätt. Rapporteringsskyldiga ska således vara medvetna om alla verksamhet som kan involvera penningtvätt i denna bransch.

I denna sammanfattning har vi behandlat de största identifierade aktuella riskerna för penningtvätt. Det gäller att notera att rapporteringsskyldiga så klart även ska beakta övriga operativa risker och vidta åtgärder för att minska dem. Trots att riskerna i denna sammanfattning har indelats enligt distributionskanal är det relevant att se på riskerna och hanteringsmetoderna som en helhet. Dessutom bör kunder och spelverksamhet övervakas över distributionskanalerna, så att transaktioner i olika kanaler kan kopplas ihop. De hanteringsmetoder som nämns i sammanfattningen bildar inte en uttömmande förteckning över tillräckliga hanteringsmetoder, utan de är exempel på metoder genom vilka risker kan minskas eller rentav elimineras. Med en metod kan man eventuellt hantera flera risker, medan en riskfaktor kan kräva tillämpning av flera metoder.

Penningspel är inte endast en kanal för penningtvätt utan också verksamhet där brottsliga medel kan spelas utan förhoppningar om att få dem tillbaka. Då används medel från olaglig verksamhet som tidsfördriv. Detta är viktigt att notera när risker och relaterade hanteringsmetoder bedöms. Urvalet av hanteringsmetoder för en risk kan vara mycket stort. Om en del riskminskande åtgärder, såsom riskbedömning och utbildning och skydd för personalen, föreskrivs i lag, medan andra riskförebyggande och minskande metoder kan användas enligt operatörens egen bedömning. Rapporteringsskyldiga ansvarar för införandet av tillräckliga hanteringsmetoder för att hantera risker relaterade till penningtvätt och finansiering av terrorism (dvs. förhindra, upptäcka, minska, ingripa i samt rapportera om och åtgärda dessa risker). I användningen av hanteringsmetoder bör särskild uppmärksamhet fästas vid genomförandet av dem.

Om otillräckliga eller obefintliga hanteringsmetoder används skapas möjligheter till missbruk. När det gäller hanteringsmetoderna bör rapporteringsskyldiga vara medvetna om hanteringsmetodernas faktiska konsekvenser. Förekomsten av hanteringsmetoder är inte nödvändigtvis ett bevis på deras effektivitet, utan detta kräver granskning och testning av deras effektivitet. Införandet av hanteringsmetoder bör följas upp och resultaten bedömas, och vid behov bör åtgärder vidtas.

---

62 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 2.

Källor:

Commission staff working document accompanying the document "Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities", SWD(2019) 650 final. (I noten används förkortningen SNRA bilaga 2019).

FATF 2008. RBA Guidance for casino.

FATF 2009. Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector.

FATF 2012. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations. (Obs! Handlingen har uppdaterats 2019).

FATF 2019. Mutual Evaluation Report Finland.

Gambling Commission 2017. Money Laundering and terrorist financing risk within the British gambling industry.

Jukarainen P. & Mutttilainen V. 2015. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallinen riskiarvio 2015. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 117. Tampere. (I noten används förkortningen NRA 2015).

Kalb Christian & Verschuuren Pim 2013. Money Laundering: the Latest Threat to Sport Betting?. IRIS editions.

Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism 444/2017.

Lotteriinspektionen 2017. Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden. Diarienummer: 17Li83.

Rahanpesuindikaattorit 2019. Keskusrikospoliisi. Rahanpesun selvittelykeskus.

Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, COM(2019) 370 final (I noterna förkortats till SNRA 2019).

RP 228/2016 rd. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, till lag om centralen för utredning av penningtvätt samt till vissa lagar som har samband med dem.

SUEK 2019. Kyllönen M., Laakso N. & Ikonen, J.. Sopimaton lopputulos? Selvitys urheilukilpailujen manipulaation torjunnasta. SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisistä asioista 4/2019.